

کلمه طیبہ، جلد اول
در پاسخ به کتاب «سوالاتی که باعث هدایت جوانان شیعه شد»
سید محمد یزدانی

کَلِمَةُ طَيِّبَةٍ كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

دکتر سید محمدیزدانی^۱

چکیده

مجموعه "کلمه طیبّه" با هدف پاسخگویی به شبهات و سؤالات کتاب «سؤالاتی که باعث هدایت جوانان شیعه شد» به دفاع از باورهای راستین مذهب حقه شیعه پرداخته است. کتاب مذکور، یکی از مهمترین و پرتیراژترین کتابهای وهابیت است که در سالهای اخیر در عربستان سعودی چاپ و به اکثر زبانهای مسلمانان جهان ترجمه شده و در مراسمهای حج و عمره در بین همه زائران مسلمان توزیع می‌شود. در این کتاب حدود ۱۸۰ سؤال در موضوعات: ۱. امامت، ۲. شرایط و ویژگیهای "امامان"، ۳. روابط اهل البیت؟، ۴. خلفا و صحابه، ۵. مهدویت، ۶. امام حسین؟، ۷. شعائر شیعه، ۸. فاطمیه و حضرت زهرا؟، ۹. دیدگاه شیعه درباره صحابه و عدالت آنان، ۱۰. فروع فقهی، ۱۱. شبهات تاریخی و ۱۲. شبهات حدیثی و رجالی، از جوانهای شیعه پرسیده شده است که نویسنده مدعی است جوانهای بسیاری با این سؤالات هدایت (وهابی) شده‌اند. نویسنده وهابی به منظور اکتار در پرسش‌ها، گاهی یک سؤال را با الفاظ مختلف در قالب چند سؤال مطرح کرده است که در نوشته پیش‌رو به جهت اختصار، از پاسخ‌های تکراری خودداری و اکثر این سؤالات در قالب: ۱۱۰ مسئله پاسخ داده شده است. نوشته حاضر، با روش تحلیلی و توصیفی و با جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای، در قالب چهار جلد، به تفصیل به این پرسش‌ها پاسخ داده است. از آنجایی که در پاسخگویی به شبهات، «پاسخ‌های نقضی» اهمیت بسیاری در قانع کردن مخاطبین دارد، تأکید بر جواب‌های نقضی در پاسخ هر پرسش، از ویژگی‌های مهم این نوشتار است. همچنین استفاده از منابع اهل‌تسنن و وهابیت با تأکید بر اتقان و اعتبار این مصادر از دیدگاه خود آن‌ها و نیز استناد به روایات معتبر و متقن اهل‌تسنن و تصحیح آن‌ها از کلام پژوهشگران و محققان سنی‌مذهب یا

۱. دانش آموخته مجتمع آموزش عالی فقه، جامعه المصطفی العالمیه، غزنی، افغانستان؛ استاد پژوهشگر در پژوهشگاه بین المللی المصطفی؟ ص؟؛ دکتری تخصصی مذاهب کلامی از دانشگاه ادیان و مذاهب قم.

وهابی‌مسلك، ویژگی مهم دیگری است که این نوشتار در رعایت آن، پایبند بوده است تا از هرگونه ابهام‌آفرینی و نیز فراهم‌شدن فضای بهانه‌جویی برای اندیشه‌هایی که تنها استناد به احادیث "صحیح" را مورد پذیرش قرار می‌دهند، مانع شده باشد.

پیشگفتار

حتمی و سنت تخلف‌ناپذیر الهی است که جوهر سیاه قلم‌هایی که در عداوت و مبارزه با جهان تشیع و شیعیان جانشین برحق رسول خدا^ص؛ بر صفحات ماندگار تاریخ، سیاه می‌اندازد، روشنی حقانیت این مذهب الهی را در مقیاس جهانی و در اذهان تمام بشریت، ثابت می‌کند که {وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ}.

در همین راستا یکی از نویسندگان مشهور سلفی به نام «سلیمان الخراشی» کتابی با عنوان «سؤالاتی که باعث هدایت جوانان شیعه شد» نگاشته و تصور کرده است که می‌تواند با این سیاه‌نگاری‌ها و شبهه‌پراکنی‌ها جوانان شیعه را به مذهب خود کشانده و راه حق را بر آن‌ها ببندد.

مجموعه "کلمه طیبه" که توسط فاضل ارجمند جناب حجت الإسلام والمسلمین آقای دکتر سید محمد یزدانی به سرانجام رسیده است، تلاش دارد که با قلم مستند و منطق مدار، و در راستای دفاع از باورهای راستین مذهب شیعه، پاسخگوی پرسش‌ها و شبهه‌پراکنی‌های این کتاب باشد.

پژوهشکده علوم اسلامی، ضمن سیاست‌گذاری از تلاش‌های ایشان در تدوین این اثر وزین برای دفاع از مذهب حقه شیعه، از استاد گرامی، حضرت حجت الإسلام والمسلمین آقای دکتر عزّ الدین رضا نژاد (زیده عزه) که در تمامی مراحل این پروژه از تصویب موضوع و طرح تا نظارت و ارزیابی این مجموعه و نیز به‌عنوان مدیر گروه کلام و مذاهب در پژوهشکده علوم اسلامی پژوهشگاه المصطفی^ص؛، زحمات ارزشمند و فراوانی را متحمل شده‌اند، تقدیر و تشکر می‌نماید.

همچنین از عنایت ویژه ریاست محترم پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی^ص؛ جناب حجت الإسلام والمسلمین دکتر حسن رضائی و همچنین مدیر محترم پژوهشکده علوم اسلامی جناب حجت الإسلام والمسلمین دکتر ملک افضلی و نیز از همکاری بخش‌های مختلف جامعة المصطفی العالمية که امکان چاپ و نشر این مجموعه را فراهم کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کند.

فهرست

۱۳	پیش‌درآمد
۱۳	سرآغاز شکاف در پیکره امت اسلام
۱۴	سیر تاریخی تدوین کتب ضد شیعی و پاسخ به آن‌ها
۲۳	عصر انقلاب اسلامی و هجوم بی‌سابقه شبهات
۲۴	ویژگی‌های کتاب «سوالاتی که باعث هدایت جوانان شیعه شد»
۲۵	سلیمان الخراشی کیست؟
۲۸	بخش اول: امامت
۲۸	درآمد
۲۹	امامت در قرآن
۲۹	متن شبهه
۲۹	بررسی و تحلیل
۳۰	گفتار اول: امامت اصلی از اصول دین
۳۰	الف) دیدگاه شیعیان درباره رکن بودن امامت و عدم تکفیر مخالفان
۳۲	ب) دیدگاه اهل‌تسنن درباره رکن بودن امامت و تکفیر منکران خلافت ابوبکر و عمر:
۳۴	گفتار دوم: آیات امامت در قرآن کریم
۳۵	دسته اول: انتخاب امام، در اختیار خداوند است
۳۵	آیه اول: امامت حضرت ابراهیم در قرآن کریم
۳۵	شاهد اول: امامت، غیر از نبوت است
۳۷	شاهد دوم: امامت، بالاتر از نبوت است
۳۷	شاهد سوم: امامت، عهد الهی و انتخاب آن به دست خداوند است
۳۹	آیه دوم: نصب طالوت بر بنی اسرائیل توسط خداوند
۴۸	الهی بودن امر امامت، در روایات اهل‌تسنن:
۵۰	دسته دوم: امامت امیرمؤمنان؟ ع؟ از قرآن کریم
۵۱	آیه اول: آیه ولایت
۵۳	آیه دوم: آیه اِکمال
۵۴	آیه سوم: آیه ابلاغ
۵۶	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۵۷	امامت در سنت
۵۷	متن شبهه

- ۵۷ بررسی و تحلیل _____
- ۵۸ نکته اول: سفارش رسول خدا؟ ص؟ درباره تمام مسائل اسلامی _____
- ۶۱ ضعف روایت مورد استناد نویسنده _____
- ۶۲ نکته دوم: روایات صحیح السند امامت امیرمؤمنان؟ ع؟ در کتاب‌های اهل‌تسنن _____
- ۶۲ وصیت اول: حدیث غدیر _____
- ۶۴ وصیت دوم: حدیث منزلت _____
- ۶۵ وصیت سوم: علی اولى الناس بکم بعدی _____
- ۶۸ وصیت چهارم: «انی تارک فیکم خلیفتین» _____
- ۷۱ وصیت پنجم: پیشوای پرهیزگاران و سرور مسلمانان _____
- ۷۳ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری _____
- ۷۴ دعوت پیامبران به ولایت امیرمؤمنان؟ ع؟ _____
- ۷۴ متن شبهه _____
- ۷۴ بررسی و تحلیل _____
- ۷۶ نکته اول: اقرار پیامبران به ولایت امیرمؤمنان؟ ع؟ در قرآن _____
- ۷۸ نکته دوم: نام اهل‌بیت؟ عهم؟ در کتاب‌های پیامبران گذشته _____
- ۸۱ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری _____
- ۸۳ دلالت حدیث منزلت بر امامت و عدم جانشینی هارون بعد از موسی؟ عهما؟ _____
- ۸۳ متن شبهه _____
- ۸۳ بررسی و تحلیل _____
- ۸۶ نکته اول: خطابه یا اسماعیلیه؟ کدامیک قائل به امامت اسماعیل بودند؟ _____
- ۸۶ نکته دوم: وفات هارون قبل از موسی؟ عهما؟ _____
- ۸۷ نکته سوم: پاسخ رسول خدا؟ ص؟ از این شبهه _____
- ۸۸ نکته چهارم: حدیث منزلت، و اثبات شائیت جانشینی امیرمؤمنان؟ ع؟ _____
- ۸۹ نکته پنجم: دیگر منزلت‌های هارون، دلیل تشبیه امیرمؤمنان؟ ع؟ به او _____
- ۹۰ نکته ششم: آرزومندان این مقام در میان صحابه _____
- ۹۱ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری _____
- ۹۳ خودداری امیرمؤمنان؟ ع؟ از پذیرش خلافت پس از کشته شدن عثمان _____
- ۹۳ متن شبهه _____
- ۹۳ بررسی و تحلیل: _____
- ۹۴ نکته اول: بررسی مصدر اصلی این خطبه در تاریخ طبری _____
- ۹۵ نکته دوم: امامت الهی امیرمؤمنان؟ ع؟ در نهج‌البلاغه _____
- ۱۰۴ نکته سوم: روی گردانی امیرمؤمنان؟ ع؟ از خلافت بر مردم آن دوران _____
- ۱۰۶ نکته چهارم: دیدگاه امیرمؤمنان؟ ع؟ درباره جایگاه امامت _____
- ۱۰۷ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری _____
- ۱۰۸ عدم استدلال امیرمؤمنان؟ ع؟ به غدیر در نامه به معاویه _____
- ۱۰۸ متن شبهه _____
- ۱۰۹ بررسی و تحلیل _____
- ۱۰۹ نکته اول: اصل نامه امیرمؤمنان؟ ع؟ به معاویه _____
- ۱۱۰ نکته دوم: احتجاج به معاویه، از باب قاعده الزام _____

- نکته سوم: عدم تشکیل شوری برای خلافت ابوبکر و عمر ۱۱۲
- نکته چهارم: عدم مشروعیت خلافت خلفا از دیدگاه امیرمؤمنان؟ع ۱۱۳
- الف) عدم بیعت با خلفا ۱۱۴
- ب) عدم شرکت در فتوحات ۱۱۴
- ج) عدم پذیرش عمل به سیره شیخین ۱۱۴
- نکته پنجم: الهی و انتصابی بودن امامت، از دیدگاه امیرمؤمنان؟ع ۱۱۶
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۱۱۶
- عدم استدلال به غدیر در شورای شش نفره و دلیل شرکت در این شوری ۱۱۸**
- متن شبهه ۱۱۸
- بررسی و تحلیل ۱۱۸
- نکته اول: استدلال امیرمؤمنان؟ع در شورای شش نفره به آیات و روایات ۱۲۱
- نکته دوم: جلوگیری از رسیدن خلافت به امیرمؤمنان؟ع با تشکیل شورا ۱۲۲
- نکته سوم: دلیل شرکت امیرمؤمنان؟ع در شوری ۱۲۶
- نکته چهارم: چرایی بیعت امیرمؤمنان؟ع با عثمان ۱۲۸
- نکته پنجم: عدم اعتقاد عمر بن خطاب، به شوری ۱۲۹
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۱۳۲
- عدم استدلال صحابه به حدیث غدیر ۱۳۳**
- متن شبهه ۱۳۳
- بررسی و تحلیل ۱۳۳
- نکته اول: نیافتن، دلیل بر نبودن ۱۳۴
- نکته دوم: ابوبکر و عمر، راوی غدیر ۱۳۵
- نکته سوم: اختناق و فضای رعب و وحشت، مانع اعتراضات ۱۳۹
- نکته چهارم: استدلال صحابه به حدیث غدیر ۱۴۵
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۱۵۱
- نقش انصار در واگذاری خلافت به ابوبکر و فهم آن‌ها از حدیث غدیر ۱۵۳**
- متن شبهه ۱۵۳
- بررسی و تحلیل: ۱۵۴
- نکته اول: مشارکت انصار در جنگ جمل و صفین و پیامدهای آن برای مخالفان شیعه ۱۵۴
- نکته دوم: زمینه‌ها و انگیزه تشکیل سقیفه توسط انصار ۱۵۹
- نکته سوم: برداشت انصار از حدیث غدیر ۱۶۳
- نکته چهارم: پیروی از خداوند در دوست داشتن توبه‌کنندگان ۱۶۵
- نکته پنجم: امیرمؤمنان؟ع معیار حق و باطل ۱۶۶
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۱۶۸
- توصیه نیکی به انصار و اهل‌بیت؟عهم؟ و رابطه آن با امامت الهی ۱۷۰**
- متن شبهه ۱۷۰
- بررسی و تحلیل ۱۷۰
- نکته اول: نقل ناقص روایت توسط نویسنده وهابی: ۱۷۰
- نکته دوم: تفاوت سفارش نیکی به انصار و اهل‌بیت؟عهم؟ ۱۷۱
- نکته سوم: سفارش نیکی به أصحاب در منابع اهل‌تسنن ۱۷۲

- ۱۷۳ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
- ۱۷۴ چرایی عدم مخفی‌کردن احادیث امامت توسط صحابه
- ۱۷۴ متن شبیهه
- ۱۷۴ بررسی و تحلیل
- ۱۷۵ تلاش برای از بین بردن سنت رسول خدا؟ ص؟ به منظور مخفی کردن احادیث ولایت
- ۱۷۵ شاهد اول: پنج شنبه نحس:
- ۱۷۶ شاهد دوم: آتش زدن سنت رسول خدا؟ ص؟ و جلوگیری از نقل احادیث
- ۱۷۷ شاهد سوم: جلوگیری از نقل حدیث:
- ۱۷۸ شاهد چهارم: ترس محدثان از نقل احادیث ولایت و فضائل امیرمؤمنان؟ ع؟
- ۱۷۹ شاهد پنجم: ترس از نام بردن امیرمؤمنان؟ ع؟ در سلسله روایت
- ۱۸۰ شاهد ششم: وحشت از متهم شدن به رافضی‌گری در خواب
- ۱۸۱ شاهد هفتم: واهمه صحابه از نقل حدیث غدیر و تدبیر در معنای آن
- ۱۸۱ شاهد هشتم: برخورد شدید با ناقلان فضائل امیرمؤمنان؟ ع؟
- ۱۸۲ شاهد نهم: اگر حقایق مخفی نمی‌شد، همه مردم شیعه می‌شدند
- ۱۸۳ شاهد دهم: آتش زدن روایات فضائل امیرمؤمنان؟ ع؟
- ۱۸۴ شاهد یازدهم: قلب‌های پرکینه‌ای که تحمل اعتراف به صحت روایت را نداشتند
- ۱۸۵ شاهد دوازدهم: آب کشیدن محل نشستن ابن‌سقاء به‌خاطر نقل فضائل امیرمؤمنان؟ ع؟
- ۱۸۶ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
- ۱۸۷ تضاد «اکمال دین» با تشکیل مذهب شیعه
- ۱۸۷ متن شبیهه
- ۱۸۷ بررسی و تحلیل
- ۱۸۷ نکته اول: سرآغاز و اکمال دین با ولایت امیرمؤمنان؟ ع؟
- ۱۹۱ نکته دوم: صحابی شیعه، در عصر پیامبر؟ ص؟
- ۱۹۱ ۱. ابو الطفیل عامر بن واثله
- ۱۹۲ ۲. حجر بن عدی
- ۱۹۲ ۳. سلیمان بن صرد
- ۱۹۳ ۴. هاشم بن عتبّه بن ابی وقاص
- ۱۹۴ ۵ و ۶. سهل و عثمان، دو فرزند حنیف
- ۱۹۵ ۷. قیس بن سعد
- ۱۹۵ ۸. عمرو بن حمق
- ۱۹۶ ۹. مقداد بن أسود
- ۱۹۶ ابو ایوب انصاری
- ۱۹۶ سرآغاز دولت شیعه و اصحابی شیعی، از زبان ابن‌خلدون
- ۱۹۷ نکته سوم: «شیعه علی» از زبان رسول خدا؟ ص؟ در منابع اهل‌تسنن
- ۱۹۷ ۱. امیرمؤمنان؟ ع؟
- ۱۹۹ ۲. امام حسین؟ ع؟
- ۱۹۹ ۳. امام باقر؟ ع؟
- ۱۹۹ ۴. ام سلمه:
- ۲۰۰ ۵. جابر بن عبد الله
- ۲۰۰ ۶. ابن عباس

۲۰۱. ابوسعید خدری
۲۰۲. ابی رافع
۲۰۲. عبد الرحمن بن عوف
۲۰۳. حجیت این روایات از دیدگاه اهل تسنن
۲۰۳. نکته چهارم: «شیعه علی» از زبان رسول خدا؟ ص؟ از طرق اهل بیت؟ عهم؟
۲۰۴. نکته پنجم: تشکیل مذاهب اهل تسنن، قرن ها بعد از اسلام
۲۰۸. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۰۹. کمال دین با نور اهل بیت؟ عهم؟ و یا با گسترش اسلام
۲۰۹. متن شبیه
۲۰۹. بررسی و تحلیل
۲۱۰. نکته اول: خداوند دینش را با «امامت» کامل کرده است:
۲۱۲. نکته دوم: مصداق نور الله در منابع اهل تسنن
۲۱۳. نکته سوم: چگونگی تمامیت نور خدا، با عدم خلافت بیشتر امامان
۲۱۳. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۱۵. کفایت اطاعت از خدا و پیامبر برای ورود به بهشت
۲۱۵. متن شبیه
۲۱۶. بررسی و تحلیل
۲۱۷. پاسخ اول: اطاعت از امام، در قرآن
۲۲۴. پاسخ دوم: اطاعت از امام در روایات اهل تسنن
۲۲۶. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۲۸. دلیل ادامه یافتن امامت در نسل امام حسین؟ ع؟
۲۲۸. متن شبیه
۲۲۸. بررسی و تحلیل:
۲۲۹. نکته اول: نداشتن حق اعتراض نسبت به انتخاب الهی
۲۳۱. نکته دوم: چرایی انحصار امامت در قریش
۲۳۳. نکته سوم: انحصار حکومت در آل سعود و آل الشیخ
۲۳۴. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۳۵. نرسیدن انمه؟ عهم؟ به حکومت و رابطه آن با امامت الهی
۲۳۵. متن شبیه
۲۳۵. بررسی و تحلیل:
۲۳۸. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۳۹. اعتبار روایت امامانی که ممیز نشده بودند
۲۳۹. متن شبیه
۲۳۹. بررسی و تحلیل:
۲۴۰. نکته اول: نقل سنت توسط کودکان
۲۴۲. نکته دوم: امیرمؤمنان؟ ع؟ دروازه علم نبی؟ عهم؟
۲۴۴. نکته سوم: آگاهی از مسائل خصوصی رسول خدا؟ ص؟
۲۴۵. جمع بندی و نتیجه گیری:

- اثبات تواتر فضائل امیرمؤمنان؟ ع؟ از زبان صحابه _____ ۲۴۶
 متن شبیهه _____ ۲۴۶
 بررسی و تحلیل _____ ۲۴۶
 نکته اول: تعداد صحابه مؤمن از دیدگاه اهل بیت؟ عهم؟ _____ ۲۴۷
 نکته دوم: عدم شرطیت عدالت و حتی اسلام راوی در حدیث متواتر _____ ۲۴۸
 نکته سوم: حجیت گفتار صحابی؛ حتی اگر یک نفر باشد _____ ۲۵۱
 نکته چهارم: عدد تواتر صحابی از دیدگاه اهل تسنن _____ ۲۵۳
 نکته پنجم: تکفیر صحابه در منابع اهل تسنن _____ ۲۵۴
 نکته ششم: کثرت فضائل امیرمؤمنان؟ ع؟ به اعتراف بزرگان اهل تسنن _____ ۲۵۷
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری _____ ۲۵۹
- چگونگی اثبات امامت و عدالت امیرمؤمنان؟ ع؟ برای خوارج توسط شیعیان _____ ۲۶۱
 متن شبیهه _____ ۲۶۱
 بررسی و تحلیل _____ ۲۶۲
 نکته اول: خوارج نماد کج‌اندیشی و گمراهی _____ ۲۶۲
 نکته دوم: عدم امکان اثبات ایمان خلفا، اهل جمل و صفین بر مبنای خوارج _____ ۲۶۴
 نکته سوم: اثبات ایمان امیرمؤمنان؟ ع؟ از کتاب‌های مخالفان _____ ۲۶۴
 نکته چهارم: دیدگاه شیعیان نسبت به خلفا _____ ۲۶۹
 نکته پنجم: دلیل همنوایی و هابیان با خوارج _____ ۲۷۲
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری _____ ۲۷۴
- مصادیق «اهل البیت» در روایات شیعه و اهل تسنن _____ ۲۷۵
 متن شبیهه _____ ۲۷۵
 بررسی و تحلیل _____ ۲۷۵
 نکته اول: ازدواج عثمان با دختران رسول خدا؟ ص؟ _____ ۲۷۶
 الف) دامادی عثمان از دیدگاه عبد الله بن عمر در صحیح بخاری _____ ۲۷۷
 ب) حرمت ازدواج عثمان با دختران پیامبر؟ ص؟ بر اساس روایات اهل تسنن _____ ۲۷۷
 نکته دوم: خروج عباس و فرزندان او و زبیر بن عوام از مصداق اهل بیت؟ عهم؟ _____ ۲۷۹
 الف) تعیین مصداق در داستان مباهله _____ ۲۷۹
 ب) تعیین مصداق «اهل بیت» در داستان کساء _____ ۲۸۰
 ج) مصداق «اهل البیت» از دیدگاه صحابه: _____ ۲۸۲
 د) مصداق «اهل البیت» از دیدگاه اندیشمندان اهل تسنن _____ ۲۸۳
 نکته سوم: اتهام ناسزاگویی و اعتقاد به ارتداد امام زادگان _____ ۲۸۵
 الف) زید بن علی بن الحسین؟ عهما؟ _____ ۲۸۵
 ب) حسن مثنی _____ ۲۸۶
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری: _____ ۲۸۷
- فراموش کردن جمله: «اذکرکم الله فی اهل بیتی» و تکفیر اهل بیت توسط شیعیان _____ ۲۸۸
 متن شبیهه _____ ۲۸۸
 بررسی و تحلیل _____ ۲۸۸
 نکته اول: استناد شیعه به جمله «اذکرکم الله فی اهل بیتی» _____ ۲۸۸
 نکته دوم: عدم اثبات تکفیر «اهل البیت» توسط شیعیان _____ ۲۹۰
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری: _____ ۲۹۲

۲۹۳	تکفیر نواصب و عدم تکفیر قائلین به تحریف قرآن
۲۹۳	متن شبهه
۲۹۳	بررسی و تحلیل
۲۹۴	نکته اول: عدم تکفیر قائلین به تحریف قرآن، توسط صحابه و تابعین
۲۹۹	نکته دوم: عدم تحریف قرآن از دیدگاه شیعه
۳۰۱	نکته سوم: حکم نواصب از دیدگاه مسلمانان
۳۰۵	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:
۳۰۶	امتناع امیرمؤمنان؟ ع از عرضه مصحف در زمان حکومتش
۳۰۶	متن شبهه
۳۰۶	بررسی و تحلیل
۳۱۰	نکته اول: اختلاف مصاحف صحابه
۳۱۵	نکته دوم: ویژگی‌های مصحف امیرمؤمنان؟ ع
۳۱۵	الف) جمع بر اساس ترتیب نزول
۳۱۷	ب) کامل و جامع بودن مصحف امیرمؤمنان؟ ع
۳۱۸	ج) املائی رسول خدا؟ ص و کتابت امیرمؤمنان؟ ع
۳۱۹	د) شأن نزول، تأویل و تفسیر آیات در حاشیه مصحف:
۳۲۰	ه) سرشار از علوم و هدایتگر
۳۲۱	نکته سوم: وضعیت جامعه زمان حکومت امیرمؤمنان؟ ع
۳۲۳	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۲۵	خلقت شیعه از طینت اهل‌بیت؟ عهم و تضاد آن با قضا و قدر
۳۲۵	متن شبهه
۳۲۵	تحلیل و بررسی:
۳۲۶	نکته اول: نادرستی اعتقاد به خلقت از طینت خاص، در مذهب شیعه
۳۲۸	نکته دوم: روایات طینت در منابع اهل‌تسنن
۳۲۸	۱. خلقت طینت محبان اهل‌بیت؟ عهم از علیین و طینت نواصب از سجین
۳۲۹	۲. خلقت سرشت امیرمؤمنان؟ ع از سرشت رسول‌خدا؟ ص
۳۲۹	۳. آفرینش رسول خدا و اهل‌بیتش؟ عهم از یک طینت
۳۳۰	۴. خلقت رسول خدا، هارون، یحیی و امیرمؤمنان؟ عهم از یک سرشت
۳۳۰	۵. خلقت رسول خدا؟ ص امیرمؤمنان؟ ع و جعفر بن ابی‌طالب از یک شجره
۳۳۰	۶. خلقت طینت، دوستداران خداوند از طینت ابراهیم
۳۳۰	۷. توهم خلقت رسول‌خدا؟ ص و ابوبکر و عمر از یک طینت
۳۳۲	نکته سوم: گرایش به جبر در اندیشه شیعی و سنی
۳۴۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:
۳۴۲	عجم بودن علمای شیعه و چگونگی استنباط احکام از قرآن و سنت توسط آنان
۳۴۲	متن شبهه
۳۴۲	بررسی و تحلیل
۳۴۲	نقش عجم‌ها در پیشرفت علوم اسلامی
۳۴۶	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

- تکلیف شیعیانی که قبل از کامل شدن دوازده امام از دنیا رفته‌اند ۳۴۸
 متن شبیه ۳۴۸
 بررسی و تحلیل: ۳۴۸
 نکته اول: اعتقاد به دوازده امام قبل از مرگ ۳۴۹
 نکته دوم: ضروری بودن شناخت امام زمان و نه امامان بعدی ۳۵۲
 نکته سوم: تکلیف مسلمانانی که قبل از کامل شدن اسلام از دنیا رفته‌اند ۳۵۳
 نکته چهارم: تکلیف صحابه‌ای که در زمان ابوبکر مرده‌اند و اعتقاد به امامت عمر نداشته‌اند ۳۵۴
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۳۵۵
- شیوه عمل به احکام دین قبل از امام باقر؟ ع؟ توسط شیعیان ۳۵۶
 متن شبیه ۳۵۶
 بررسی و تحلیل ۳۵۶
 نکته اول: عدم دسترسی به امامان؟ عهم؟ در دوران اختناق اموی، مانع عمل به احکام شرعی ۳۵۸
 نکته دوم: چگونگی انجام اعمال پیش از ائمه اربعه از دیدگاه اهل‌تسنن ۳۶۱
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری: ۳۶۳
- حکم نماز خواندن رو به قبر ائمه؟ عهم؟ از دیدگاه شیعه ۳۶۵
 متن شبیه ۳۶۵
 بررسی و تحلیل ۳۶۵
 نکته اول: دیدگاه علامه مجلسی درباره شرط قبله در نماز ۳۶۵
 نکته دوم: تسری دادن اتهام به کل شیعیان ۳۶۷
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری: ۳۶۸
- محبت به اهل‌بیت؟ عهم؟ و رابطه آن با ولنگاری و جرأت در گناه ۳۶۹
 متن شبیه ۳۶۹
 بررسی و تحلیل ۳۶۹
 نکته اول: محو «سینات» با «حسنات» ۳۷۰
 نکته دوم: بخشش همه گناهان توسط خداوند ۳۷۰
 نکته سوم: عدم ارزش محبت، بدون تبعیت ۳۷۱
 نکته چهارم: روایات مشابه در منابع اهل‌تسنن ۳۷۳
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۳۷۴
- اختلاف و تفرقه در میان مذاهب کلامی شیعی ۳۷۶
 متن شبیه ۳۷۶
 بررسی و تحلیل ۳۷۶
 اختلاف و تکفیر درون مذهبی بین اهل‌تسنن ۳۷۷
 اشاعره و فرقه ناجیه: ۳۸۰
 اهل‌حدیث و ادعای فرقه ناجیه ۳۸۱
 تکفیر غیر حنبلی‌ها ۳۸۲
 سلفیه و تکفیر سایر مذاهب اسلامی ۳۸۲
 جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۳۸۴

پیش در آمد

سر آغاز شکاف در پیکره امت اسلام

همان طور که خاتم پیام‌آوران و رحمت الهی، حضرت محمد مصطفیٰ ص؟ پیشگویی فرموده بودند، پیکره امت واحد اسلام به هفتادوسه فرقه تجزیه شد که به گواهی اسناد و مصادر معتبر و متقن شیعه^۱ و اهل تسنن^۲، تنها یک گروه از آن‌ها، رستگار و راه یافته به صراط مستقیم هدایت و نجات است.

هر یک از این فرق هفتادوسه گانه، عزم خود را جزم کرده، کوشیده‌اند و صف «ناجیه» را به فرقه خود متصف سازند و مهر «هلاکت» را بر پیشانی سایر فرق، حک کنند. بدیهی است تردید در «ناجیه بودن» فرقه خود، به معنای قبول حقانیت فرقه‌های مخالف است که طبیعتاً با اصل تأسیس آن فرقه در تضاد خواهد بود. بدین سبب است که گفتمان بین‌الفرقی از صدر اسلام تا کنون، در بطن جامعه اسلامی، مطرح بوده و تا تحقق حاکمیت جهانی حضرت مهدی موعود عج؟ نیز ادامه خواهد داشت.

۱. مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّار عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع؟ قَالَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَ رَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا (الزمر -: ۲۹) - قَالَ أَمَّا الَّذِي فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ فَلِأَنَّ الْأَوَّلَ يَجْمَعُ الْمُتَفَرِّقُونَ وَلَا يَتَنَزَّ وَ هُمْ فِي ذَلِكَ يَلْعَنُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ يُبْرَأُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ فَأَمَّا رَجُلٌ سَلَمٌ لِرَجُلٍ فَإِنَّهُ الْأَوَّلُ حَقًّا وَ شَيْعَتُهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ تَفَرَّقُوا مِنْ بَعْدِ مُوسَى ع؟ عَلَى إِحْدَى وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً مِنْهَا فِرْقَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ تَفَرَّقَتِ النَّصَارَى بَعْدَ عِيسَى ع؟ عَلَى اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً فِرْقَةٌ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ وَ إِحْدَى وَ سَبْعُونَ فِي النَّارِ وَ تَفَرَّقَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا ص عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً اثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ فِرْقَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَ مِنْ الثَّلَاثِ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً ثَلَاثٌ عَشْرَةٌ فِرْقَةٌ تَنْتَحِلُ وَ لَا يَتَنَزَّ وَ مَوَدَّنَا اثْنَتَا عَشْرَةَ فِرْقَةً مِنْهَا فِي النَّارِ وَ فِرْقَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَ سِتُونَ فِرْقَةً مِنْ سَائِرِ النَّاسِ فِي النَّارِ. (كليني، الكافي، ج ۸، ص ۲۲۴).

الحديث الثالث والثمانون والمائتان: حسن. (مجلسي، مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۲۶، ص ۱۵۳).
۲. حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - (صلى الله عليه وسلم) -: "افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة، فواحدة في الجنة، وسبعون في النار، وافترقت النصارى على ثنتين وسبعين فرقة، فأحدي وسبعون في النار، وواحدة في الجنة، والذي نفس محمد بيده، لتفترقن أممي على ثلاث وسبعين فرقة، فواحدة في الجنة، وثلثان وسبعون في النار" قيل: يا رسول الله، من هم؟ قال: "الجماعة". (ابن ماجه، سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۲۲، ح ۳۹۹۲). «صحيح». الروض أيضا، الظلال (۶۳)، الصحيحة (۱۴۹۲). (الباني، صحيح وضعيف سنن ابن ماجه، ج ۸، ص ۴۹۲).

نخستین گفت‌وگو و مناظره بین‌المذهبی در تاریخ اسلام، بین حضرت صدیقه شهیده و امیرمؤمنان؟ عهما؟ با خلیفه اول پس از ماجرای تلخ سقیفه بنی‌ساعده، ثبت شده است. به گفته برخی از بزرگان اهل‌تسنن؛ همچون ابن‌خلدون، سقیفه به نقطه آغازین انفصال مکتب الهی اهل‌بیت؟ عهم؟ از مکتب خلفا مبدل شد^۱ و بالطبع از همان زمان نیز بستر شکل‌گیری مذاهب و فرق مختلف عقیدتی و فقهی به‌مرور زمان فراهم گشت. اهل‌بیت؟ عهم؟ در همه محاورات و سخنرانی‌های خود، خلافت را حق آشکار و الهی خود می‌دانستند که دیگران غاصبانه تصاحب کرده بودند.^۲ پس از رحلت رسول خدا؟ ص؟ امیرمؤمنان؟ ع؟ و سایر اهل‌بیت؟ عهم؟ و حتی برخی از اصحاب روزها و در مقابل دیدگان مردم، با خلیفه و اطرافیانش، محاجه و مناظره می‌کردند و شب‌ها با حضور در پشت درب منازل انصار و مهاجر و کوبیدن آن، بیعت‌شان در غدیرخم با وصی و خلیفه و جانشین بلافصل رسول‌اکرم؟ ص؟ را یادآوری و از آنان درخواست یاری می‌کردند.^۳

این گفت‌وگوها و مناظرات در قرن‌های بعد و به‌ویژه در ابعاد کلامی، ادامه یافت که نمونه چشمگیر آن را می‌توان در عصر امام صادق؟ ع؟ مورد مطالعه و مذاقه قرار داد. شاگردان برجسته آن حضرت همچون هشام بن حکم، مؤمن الطاق، زرارۀ بن أعین، محمد بن مسلم و... با مخالفان و معاندان مذهب ناجی و اصیل شیعه، در موضوعات مختلف و با توجه به تخصص علمی‌شان، مطارحات غرورانگیزی داشتند که تاریخ فروزان شیعه همواره به آن‌ها می‌بالد. مناظرات خود آن انوار مطهره با مخالفان از جمله مناظرات امام صادق؟ ع؟ با ابوحنیفه، امام رضا؟ ع؟ با علمای مذاهب و ادیان مختلف و امام جواد؟ ع؟ با بزرگان اهل‌تسنن و منکوب‌کردن آن‌ها، در ذهن تاریخ، بی‌سابقه بوده است.

سیر تاریخی تدوین کتب ضد شیعی و پاسخ به آن‌ها

در گذر زمان و با افزایش تسهیلات و امکانات چاپ و نشر، مناظرات مکتوب، جایگزین مناظرات کلامی شد.

نخستین کتابی که در تاریخ بر ضد شیعه نگاشته شده، **العثمانیة**، نوشته عمرو بن بحر مشهور به جاحظ^۴ (متوفای ۲۵۵هـ) است. کتاب‌های متعددی در پاسخ به این کتاب و یاوه‌پراکنی‌های نویسنده آن، توسط بزرگان شیعه از جمله مظفر بن محمد

۱. مبدأ دولة الشيعة. أعلم أن مبدأ هذه الدولة أن أهل البيت لما توفي رسول الله كانوا يرون أنهم أحق بالأمر وأن الخلافة لرجالهم دون من سواهم من قريش. (ابن خلدون، مقدمة (تاريخ) ابن خلدون، ج ۳، ص ۲۱۴).

۲. رك: كتاب مناظرات في الإمامة تأليف عبد الله الحسن و كتاب الإحتجاج على أهل اللجاج، تأليف أبو منصور الطبرسي.

۳. وخرج علي كرم الله وجهه يحمل فاطمة بنت رسول الله (صلى الله عليه وسلم) على دابة ليلا في مجالس الأنصار تسألهم النصر. (دينوري، الإمامة والسياسة، ج ۱، ص ۱۶).

۴. الجاحظ أبو عثمان عمرو بن بحر. العلامة المتبحر، ذو القنون، أبو عثمان عمرو بن بحر بن محبوب البصري، المعتزلي، صاحب التصانيف أخذ عن النظام. (ذهبي، سير أعلام النبلاء، ج ۱۱، ص ۵۲۶).

الخراسانی^۱، سید بن طاووس^۲، ابی عیسی الوراق و أبو الجیش البلخی^۳ به رشته تحریر درآمده که به **نقض العثمانیة** مشهور شده‌اند. مطالب کذب و افترا را اکنی نسبت به شیعه در این کتاب به حدی بوده که واکنش بزرگان اهل‌تسنن را نیز برانگیخته است؛ تا جایی که مشهورترین نقضیات بر این کتاب، توسط ابوجعفر اسکافی^۴، دانشمند نامدار و شهیر سنی مذهب و معتزلی العقیده (متوفای ۲۴۰هـ)، نگاشته شده است. جناب ابن‌ابی‌الحدید در شرح نهج‌البلاغه خود بارها از این مرقومات ابوجعفر اسکافی برای شرح کلمات امیرالمؤمنین؟ ع و ذکر فضائل آن حضرت، استفاده کرده است.^۵

نکته شایان توجه این‌که ابن‌ندیم در فهرست کتاب خود، کتابی با عنوان **الرد علی العثمانیة**، نوشته جاحظ را نام می‌برد که نشان می‌دهد خود جاحظ نیز از استدلال‌های دروغینش پشیمان شده، رده‌ای بر کلام خود زده است.^۶

ابوالحسن مسعودی درباره کتاب **الرد علی العثمانیة** جاحظ می‌نویسد:

«او کتاب دیگری نوشته و در آن، استدلال‌هایی را از فکر خودش، جمع‌آوری و با برهان‌ها و ادله عقلی خودش، تأیید کرده و آن را العثمانیة نامیده است. جاحظ به زعم خود، فضائل علی (رضی الله عنه) را متلاشی و آن‌ها را برای دیگران، اثبات کرده است. هدف او، نابودی حق و دشمنی با اهل حق بوده؛ اما خدا نورش را کامل می‌کند؛ حتی اگر کافران را خوش نیاید.»^۷

قاضی عبدالجبار معتزلی^۸ (متوفای ۴۱۵هـ) دومین کتاب ضد شیعی به نام **المغنی فی الإمامة** را از تراوشات غبارآلود و منحرف فکری خود، به ثبت رساند که البته در عصر خود، مهم‌ترین و قوی‌ترین کتاب در رد عقائد شیعه به شمار می‌رفت. سید مرتضی؟ ره^۹، مشهور به علم‌الهدی، در مقابل این مرقومه تند و تیز عبدالجبار، قلم با

۱. طوسی، الفهرست، ص ۲۵۱.

۲. تهرانی، الذریعة الی تصانیف الشیعة، ج ۳، ص ۱۵۰.

۳. همان: ج ۲۴، ص ۲۸۹.

۴. الإسکافی مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ * وَهُوَ: الْعَلَمَةُ، أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السَّمَرَقَنْدِيُّ، ثُمَّ الْإِسْكَافِيُّ، الْمُتَكَلِّمُ. وَكَانَ أُعْجُوبَةً فِي الذِّكَاءِ، وَسَعَةً الْمَعْرِفَةِ، مَعَ الذِّهْنِ وَالنَّصُونِ وَالنَّزَاهَةِ. (ذهبی، سیر أعلام النبلاء، ج ۱۰، ص ۵۵۰).

۵. ابن‌ابی‌الحدید، شرح نهج‌البلاغه، ج ۷، ص ۳۵.

۶. (جاحظ أبو عثمان). (هو أبو عثمان عمرو بن بحر بن محبوب، مولى لأبي القلمس عمرو بن قطع الكناني ثم الفقيمي... ومات الجاحظ سنة خمس وخمسين ومائتين في خلافة المعتز. وله من الكتب... كتاب الرد على العثمانیة... (ابن ندیم، الفهرست، ص ۲۰۸-۲۱۰).

۷. العثمانیة للجاحظ. وقد صنف أيضاً كتاباً استقصى فيه الحجاج عند نفسه، وأيده بالبراهين وَعَضَّده بالأدلة فيما تصوره من عقله، وترجمه بكتاب العثمانیة، يحل فيه عند نفسه فضائل علي رضي الله عنه ومناقبه، ويحتج فيه لغيره، طلباً لإماتة الحق، ومضادة لأهله، والله متم نوره ولو كره الكافرون. (مسعودی، مروج الذهب، ج ۳، ص ۱۹۹).

۸. الْقَاضِي عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ خَلِيلِ الْهَمْدَانِيِّ الْعَلَمَةُ، الْمُتَكَلِّمُ، شَيْخُ الْمُعْتَزَلَةِ، أَبُو الْحَسَنِ الْهَمْدَانِيُّ، صَاحِبُ التَّصَانِيفِ، مِنْ كِبَارِ فُقَهَاءِ الشَّافِعِيَّةِ.... مَاتَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ سَنَةَ خَمْسَةِ عَشْرَةِ وَأَرْبَعِ مِائَةٍ. (ذهبی، سیر أعلام النبلاء، ج ۱۷، ص ۲۴۴).

۹. الشریف أبو القاسم علي بن الحسين بن موسى بن محمد بن موسى بن إبراهيم بن موسى بن جعفر (ع). الاجل المرتضى علم الهدی، مقدم في العلوم، مولده في رجب سنة ۳۵۵ وتوفي [في شهر ربيع الأول] سنة ۴۳۳،

ذکاوت و عالمانه خویش را به دست می‌گیرد و کتاب ارزشمند *الشافی فی الإمامة و ابطال حجج العامة* را در پاسخ به آن موهومات خودساخته، می‌نگارد که در تاریخ تشیع، از بهترین کتب شیعه در بحث اثبات امامت به شمار می‌رود.

شیخ طوسی^۱، شاگرد سیدمرتضی^۲، معتقد بود کتابی به ارزش *الشافی* در موضوع امامت، نگاشته نشده است^۳؛ به همین دلیل، کتاب استاد خود را تلخیص کرد. سیدمرتضی^۴، در کتاب خود، تک تک ابواب *المغنی فی الإمامة* را نقض کرد؛ تا آنجا که بنا به گفته آقا بزرگ تهرانی، تمام استدلال‌های عبدالجبار را به وهم و سراب تبدیل نمود.^۵

مهم‌ترین شاخصه کتاب *الشافی*، رعایت جدال احسن و استدلال به ادله‌ای است که صاحب المغنی و همفکرانش به حجیت آن پایبند هستند؛ بر خلاف قاضی عبدالجبار که به منابع مورد اعتماد خود، تکیه کرده است. شیوه مناظره‌ای سیدمرتضی^۶، و عبدالجبار امروزه نیز در بین پیروان فکری‌شان، رعایت می‌شود؛ به این‌گونه که شیعیان برای اثبات حقانیت ادعاها و باورهایشان، به ادله قاطع موجود در کتب مخالفینشان، استناد می‌کنند؛ اما اهل‌تسنن فقط به ادله‌ای که برای خودشان حجت است، پایبند هستند که البته این ادله مقبولشان نیز بر اساس منابع خودشان، خدشه‌پذیر است.

ابوالحسن بصری^۷ (متوفای ۴۳۶هـ) در مقابله با دفاعیات سیدمرتضی^۸، در کتاب *الشافی فی الإمامة* و رفع شبهات و اتهامات وارده توسط عبدالجبار، کتاب *نقض الشافی فی الإمامة* را برای تاریخ به یادگار گذاشت. سلار بن عبدالعزیز دیلمی^۹ (متوفای ۴۶۳هـ) حسب‌الامر استادش، سیدمرتضی^{۱۰}، تمام گفته‌ها و بافته‌های ابوالحسن بصری را در کتابی با عنوان *الرد علی أبي الحسين البصري فی نقض الشافی*، نقض کرد.^{۱۱}

تا قرن هشتم هجری قمری، کتاب شاخص دیگری به چشم نمی‌خورد؛ تا این‌که

و عاش ثمانین سنة [وثمانیة أشهر وأياما]... وقد ذكره ابن داود فقال: أفضل أهل زمانه وسيد فقهاء عصره، حال فضله وتصانيفه شهير... (حر عاملی، أمل‌الآمل، ج ۲، ص ۱۸۲، رقم: ۵۴۹).

۱. کتاب الشافی فی الإمامة، وهو نقض کتاب الإمامة من کتاب المغنی لعبد الجبار بن أحمد، وهو کتاب لم یصنف مثله فی الإمامة. (طوسی، الفهرست، ص ۱۶۴).

۲. فنقضه بابا بابا، حتی عاد وهما وسرابا. (تهرانی، الذریعة إلى تصانیف الشیعة، ج ۱۳، ص ۸).

۳. أبو الحُسَین البَصْرَیُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الطَّيِّبِ شَيْخِ الْمُعْتَزَلَةِ، وَصَاحِبُ التَّصَانِيفِ الْكَلَامِيَّةِ، أَبُو الحُسَينِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الطَّيِّبِ البَصْرَیُّ. كَانَ فَصِيحًا بَلِيغًا، عَذْبَ الْعِبَارَةِ، يَتَوَقَّدُ ذِكَاً. وَلَهُ أَطْلَاعٌ كَثِيرٌ. (ذهبی، سیر أعلام النبلاء، ج ۱۷، ص ۵۸۷).

۴. الشیخ الجلیل أبو یعلی سلار بن عبد العزیز الدیلمی. ثقة جلیل القدر عظیم الشأن فقیه... وذكره ابن داود كذلك فقال: سلار بن عبد العزیز الدیلمی، أبو یعلی، فقیه جلیل معظم مصنف من تلامذة المفید والمرتضی. (حر عاملی، أمل‌الآمل، ج ۲، ص ۱۲۸، رقم: ۳۵۷).

۵. کتاب الرد علی أبي الحسين البصري فی نقض الشافی فی الإمامة للشیخ السلار بن عبد العزیز الدیلمی المتوفی سنة ثلاث وستین وأربعمائة كان من تلامذة السيد مرتضی رضي الله عنه رد فيه علی کتاب کتبه الحسين البصري فی نقض الشافی بأمر السيد رح. (عجاز حسین، کشف الحجب والأستار، ص ۴۴۰).

علامه ابن‌مطهر حلی؟ره^۱ (متوفای ۷۲۶هـ) کتاب *منهاج الکرامه* را می‌نویسد و ابن‌تیمیه حرانی (متوفای ۷۲۸هـ) نقض نوشتار علامه حلی؟ره را در کتاب *منهاج السنة النبویه* مطرح می‌کند.

علت این‌که تا امروزه نقد کتاب *منهاج السنة النبویه* ابن‌تیمیه، مورد توجه هیچ اندیشمندی قرار نگرفته، مطالب سراسر توهین و کذب و ادبیات بسیار تند آن است. تا جایی که بزرگان اهل‌تسنن از این کتاب با عنوان *منهاج البدعة* یاد کرده‌اند.^۲ ابن‌حجر عسقلانی دیدگاه خود را نسبت به این کتاب علامه حلی؟ره و ابن‌تیمیه حرانی، این‌گونه بیان می‌کند:

«ابن‌مطهر کتابی در موضوع امامت دارد که ابن‌تیمیه با کتابی که به نام الرد علی الرافضی مشهور شده، آن را پاسخ داده است. وی در این کتاب، روده‌رازی و تندروی کرده و تلاش زیادی را برای پاسخگویی، به کار گرفته، اما در موارد بسیاری بر ابن‌مطهر ظلم کرده و از جاده انصاف خارج شده است.»^۳ زمانی که کتاب *منهاج السنة النبویه* ابن‌تیمیه به دست علامه حلی؟ره رسید، اشعاری را سرود که چنین آغاز می‌شود:

«اگر بر آنچه که تمام آدمیان می‌دانند آگاه بودی، با تمام عالمیان دوست می‌شدی؛ اما از روی نادانی و از سر بی‌خبری تصور می‌کنی هرکس راهی غیر از راه تو را برود، دانا نیست.»^۴

علامه حلی؟ره؛ پاسخگویی به بافته‌های ابن‌تیمیه در کتاب *منهاج السنة النبویه* را نوعی بی‌اخلاقی می‌دانست؛ چنان‌چه ابن‌حجر عسقلانی در این باره نوشته است: «ابن‌مطهر، خوشنام و خوش اخلاق بود. وقتی قسمتی از کتاب ابن‌تیمیه به

۱. الشيخ العلامة جمال الدين أبو منصور الحسن بن يوسف بن علي بن المطهر الحلي. فاضل عالم علامة العلماء، محقق مدقق ثقة ثقة فقيه محدث متكلم ماهر جليل القدر عظيم الشأن رفيع المنزلة، لا نظير له في الفنون والعلوم العقليات والنقليات، وفضائله ومحاسنه أكثر من أن تحصى. (حر عاملي، أمل الأمل، ج ۲، ص ۸۱، رقم: ۲۲۴).

۲. فَيَنْبَغِي لِأَهْلِ الْحَقِّ أَنْ يَنْكَأُوا وَيَتَفَرَّغُوا لِلرَّدِّ عَلَى كُتُبِ الشَّيْخِ الْحَرَّانِيِّ الْمُجَسِّمِ النَّاصِبِيِّ وَخَاصَّةً كِتَابَهُ «مَنْهَاجُ السُّنَّةِ» الَّذِي هُوَ حَقِيقَةُ «مَنْهَاجِ الْبِدْعَةِ»؛ سزاوار است که حق‌باوران، همدست شوند و بر کتاب‌های ابن‌تیمیه حرانی که خدا را جسم می‌داند و دشمن اهل‌بیت است، ردیه بنویسند؛ به ویژه بر کتاب «منهاج السنة» که در حقیقت «منهاج البدعة» است. (حسن سقاف، مقدمة كتاب العلو الذهبي، ص ۹۶)؛ وفي كتاب الذي سماه (منهاج السنة) وهو في الحقيقة منهاج البدعة تحامل كبير على علي... و او در کتابی که آن را «منهاج السنة» نامیده و در حقیقت «منهاج البدعة» است، کینه‌های خود را نسبت به امیرمؤمنان علیه السلام بروز داده است. (الغماري، أفضل مقول في مناقب افضل رسول، ص ۲۵).

۳. وله كتاب في الإمامة رد عليه فيه ابن تيمية بالكتاب المشهور المسمى بالرد على الرافضي وقد أطنب فيه وأسهب وأجاد في الرد إلا أنه تحامل في مواضع عديدة. ولما وصل إليه كتاب ابن تيمية في الرد عليه كتب أبياتاً أولها: «لو كنت تعلم كل ما علم الوري... طراً لصرت صديق كل العالم». (لكن جهلت فقلت إن جميع من يهوى خلاف هداك ليس بعالم). (ابن حجر عسقلاني، الدرر الكامنة في أعيان المائة الثامنة، ج ۲، ص ۱۸۹).

۴. وله كتاب في الإمامة رد عليه فيه ابن تيمية بالكتاب المشهور المسمى بالرد على الرافضي وقد أطنب فيه وأسهب وأجاد في الرد إلا أنه تحامل في مواضع عديدة. ولما وصل إليه كتاب ابن تيمية في الرد عليه كتب أبياتاً أولها: «لو كنت تعلم كل ما علم الوري... طراً لصرت صديق كل العالم». (لكن جهلت فقلت إن جميع من يهوى خلاف هداك ليس بعالم). (ابن حجر عسقلاني، الدرر الكامنة في أعيان المائة الثامنة، ج ۲، ص ۱۸۹).

دست او رسید، گفت: «اگر او می‌فهمید که من چه می‌گویم، جوابش را می‌دادم».^۱ این عبارت، توصیفی است که ابن حجر عسقلانی نسبت به نوشته‌های یاهوگونه ابن تیمیه در کتاب **منهاج السنة النبویة** دارد. بدون تردید اگر ابن تیمیه سخنان علامه حلی؟ره؟ را بدون هتاک و ناسزاگویی، نقد و نقض می‌کرد، نخستین فردی که کتاب او را پاسخ می‌گفت، خود علامه حلی؟ره؟ بود.

علامه امینی؟ره؟ درباره کتاب **منهاج السنة النبویة** چنین اظهار نظر می‌فرماید: «اگر بخواهید به کتابی مراجعه کنید که مخالف مفهوم نامش، نامگذاری شده باشد، به این کتاب بنگرید که نام منهاج السنة را برای آن عاریه گرفته‌اند. شایسته است آن را «منهاج البدعه» بنامند؛ زیرا کتابی است پر از گمراهی‌ها، دروغ‌ها، سخنان بی‌دلیل، انکار مسلمات، تکفیر مسلمانان، طرفداری از بدعت‌گذاران و دشمنی و عناد سخت با اهل بیت وحی؟هم؟».

در این کتاب چیزی جز دروغ محض، مشوب‌کردن حقایق، تغییر و تحریف سخن، سخن را با نسبت‌های شنیع و بدگویی، به ناسزا کشاندن و با خشونت و فحاشی، متعرض دیگران شدن، نمی‌یابید.^۲

بعد از **منهاج السنة النبویة**، کتاب دیگری که در نفی مذهب تشیع، شهرت زیادی یافته، **الصواعق المحرقة فی الرد علی أهل البدع والزندقة**، نوشته ابن حجر هیثمی مکی^۳ (متوفای ۹۷۴هـ) است. هیثمی انگیزه خود از تألیف این کتاب را گرایش اهل تسنن به مذهب شیعه و افزایش جمعیت آن‌ها در مکه و اطراف آن، اعلام کرده است.^۴ کتابی که نه تنها ضرری برای عقائد شیعه نداشت؛ بلکه مطالبی را شامل

۱. وكان بن المطهر مشتهر الذكر وحسن الأخلاق ولما بلغه بعض كتاب بن تيمية قال لو كان يفهم ما أقول أجبته. (ابن حجر عسقلانی، لسان المیزان، ج ۲، ص ۳۱۷).

۲. منهاج السنة * إذا أردت أن تنتظر إلى كتاب سمى بضد معناه فانظر إلى هذا الكتاب الذي استعير له اسم (منهاج السنة) وهو الحرى بأن يسمى، منهاج البدعة. وهو كتاب حشوه ضلالات وأكاذيب وتحكمات، وإنكار المسلمات، وتكفير المسلمين، وأخذ بناصر المبدعين، ونصب وعداء محتدم على أهل بيت الوحي؟هم؟، فليس فيه إلا تدجيل محض، وتمويه على الحقائق، وتحريف الكلم عن مواضعه، وقول بالبداء، ورمى بالمقذعات، وقذف بالفواحش، وتحكك بالوقیعة، وتحرش بالسباب... (امینی، الغدير، ج ۳، ص ۱۴۸).

۳. وفيها في رجب توفي الشيخ الإمام شيخ الإسلام خاتمة أهل الفتيا والتدريس ناشر علوم الإمام محمد بن إدريس الخافض شهاب الدين أبو العباس أحمد بن محمد بن علي بن حجر الهيثمي السعدي الأنصاري بمكة ودفن بالمعلاة في تربة الطبريين وكان بحراً في علم الفقه وتحقيقه لا تكدره الدلاء وإمام الحرمین كما أجمع على ذلك العارفون وانهقدت عليه خناصر الملاء إمام اقتدت به الأئمة وهما صار في إقليم الحجاز أمة. مصنفاته في العصر آية يعجز عن الاتيان بمثلها المعاصرون فهم عنها من منهل تدریسه صفاء المشرب وطال ما طاف حول كعبة مناسكه من الواقدين القارئ كواكب سيرة في منهاج سماء الساري يهتدي بها المهتدون تحقيقاً لقوله تعالى {وبالنجم هم يهتدون} وأحد العصر وثاني القطر وثالث الشمس والبر من أقسمت المشكلات أن لا تنضح إلا لذية وأكدت المعضلات ألتيها أن لا تتجلى إلا عليه لا سيما وفي الحجاز عليها قد حجر ولا عجب فإنه المسمى بأبن حجر. (العيدروس، النور السافر عن أخبار القرن العاشر، ص ۲۵۸).

۴. فإني سئلت قديما في تأليف كتاب يبين حقبة خلافة الصديق، وإمارة ابن الخطاب -رضي الله عنهما-، فأجبت إلى ذلك مسارعة في خدمة هذا الجناح، فجاء بحمد الله أنموذجا لطيفا، ومنهاجا شريفا، ومسلكا منيفا، ثم سئلت قديما في إقرائه في رمضان سنة خمسين وتسعمائة بالمسجد الحرام؛ لكثرة الشيعة والرافضة ونحوهما الآن

می‌شود که به واسطه آن‌ها می‌توان حقانیت مذهب تشیع را اثبات کرد. با این حال، سیدقاضی نورالله حسینی شوشتری؟^۱ (متوفای ۱۰۱۹هـ) مشهور به «شهید ثالث» با نگارش کتاب **الصوارم المحرقة فی رد الصواعق المحرقة**، شعله‌های به ظاهر سوزان کتاب هیثمی را به خاکستر تبدیل کرد.

کتاب **إحقاق الحق و إزهاق الباطل** نیز از جناب قاضی نورالله؟ به یادگار، جاودانه مانده که نسبت به **الصوارم المحرقة فی رد الصواعق المحرقة**، بسیار گسترده‌تر است. این کتاب، شاهکار دیگر قاضی نورالله شوشتری؟ است که در پاسخ به کتاب **ابطال نهج الباطل و اهمال كشف العاطل** توسط فضل‌الله بن روزبهان خنجی اشعری شافعی^۲ (متوفای ۹۲۷هـ)، عالم نامدار اهل‌تسنن نوشته شده است. فضل بن روزبهان نیز کتاب **ابطال نهج الباطل** را در پاسخ به کتاب **نهج الحق و كشف الصدق** علامه حلی؟ نوشته بود.

حضرت آیت‌الله مرعشی نجفی؟ (متوفای ۱۴۱۱هـ) با نگارش شرحی تفصیلی بر کتاب **احقاق الحق** و چاپ آن در ۳۳ مجلد، یکی از بهترین و مفصل‌ترین کتاب‌های شیعه با محوریت اثبات امامت و ولایت اهل‌بیت؟ عه‌م؟ و پاسخ به شبهات معاندین را از وجود مبارک خود به یادگار گذاشت.

آیت‌الله العلامة الشیخ محمدحسن المظفر؟ (متوفای ۱۳۷۵هـ) نیز کتاب **دلایل الصدق لنهج الحق** را در پاسخ به کتاب **ابطال نهج الباطل** نوشته که در زمره بهترین کتاب‌های شیعه در بحث اثبات امامت اهل‌بیت؟ عه‌م؟ قرار گرفته است.

در قرن سیزدهم هجری قمری و از سرزمین هزار ملت هند، اتفاق چشمگیری در تاریخ نگاره‌های ضد شیعی به وقوع پیوست و توجه عالمان و علم دوستان جهان را به‌سوی خود، جلب کرد. با انتشار کتاب **التحفة الأتثنا عشریة فی الرد علی الإمامیة** به قلم شاه عبدالعزیز دهلوی حنفی^۳ (متوفای ۱۲۳۹هـ) مشهور به «سراج الهند»، به

بمكة المشرفة، أشرف بلاد الإسلام، فأجبت إلى ذلك، رجاء لهداية بعض من زل به قدمه عن أوضح المسالك؛ در گذشته از من درخواست شده بود کتابی در بیان حقانیت خلافت ابوبکر و امارت پسر خطاب بنویسم که با سرعت آن را اجابت کردم... سپس زمانی که در سال ۹۵۰هـ در مسجد الحرام بودم این درخواست دوباره تکرار شد؛ زیرا شیعیان و رافضی‌ها در مکه مشرفه که برترین شهرهای اسلامی است، زیاد شده‌اند. من این درخواست را با این امید که کسانی که قدم‌هایشان سست شده، هدایت شوند، اجابت کردم. (هیثمی، الصواعق المحرقة، ج ۱، ص ۵).

۱. القاضي نورالله الشوشتری، فاضل عالم محقق علامة محدث، له كتب منها: إحقاق الحق كبير في جواب من رد نهج الحق للعلامة، وكتاب الصوارم المهرقة في جواب الصواعق المحرقة، وكتاب مصائب النواصب... وغير ذلك كان معاصرا لشيخنا البهائي، وقتل في الهند بسبب تأليف إحقاق الحق. (حر عاملي، أمل الأمل، ج ۲ ص ۳۳۷، رقم: ۱۰۳۷).

۲. فضل‌الله بن روزبهان بن فضل‌الله الأمين أبو الخير ابن القاضي بأصبهان أمين الدين الخنجي الأصل الشيرازي الشافعي الصوفي ويعرف بخواجه ملا... (سخاوي، الضوء اللامع، ج ۶، ص ۱۷۱).

۳. سراج الهند حجة الله الشيخ عبد العزيز الدهلوي الشيخ الإمام العالم الكبير العلامة المحدث: عبد العزيز بن ولي الله بن عبد الرحيم العمري الدهلوي سيد علمائنا في زمانه و ابن سيدهم، لقبه بعضهم «سراج الهند» و بعضهم «حجة الله»... ولعلك تتعجب أنه كان مع هذه الأمراض المؤلمة والأسقام المفجعة لطيف الطبع، حسن

ادعای برخی، کتابی بی‌نظیر در رد مذهب تشیع،^۱ به جهانیان عرضه شد. این کتاب به زبان فارسی تدوین شد؛ اما اهمیت آن برای اهل‌تسنن به حدی بوده که در سال ۱۲۲۷ ه. ق توسط شیخ حافظ غلام محمد بن محبی‌الدین بن عمر الأسلمی الهندی به زبان عربی، برگردانده و در سال ۱۳۰۱ ه. نیز توسط سید محمود شکری آلوسی شافعی (متوفای ۱۳۴۲ ه.) در کتابی با عنوان *المنحة الإلهية تلخیص ترجمه التحفة الاثنی عشریة* به زبان عربی، تلخیص شد.

علما و زعمای علمی شیعه به‌ویژه سادات ساکن هندوستان، آثاری را همچون: *النزهة الاثنی عشریة فی الرد علی التحفة الاثنی عشریة*، نوشته میرزا محمد بن عنایت أحمد خان الکامل^۲ (م ۱۲۳۵ ه.)، *سيف الله المسلول علی مخزبي دين الرسول*^۳، نوشته میرزا محمد الاخباری النیشابوری (متوفای ۱۲۴۱ ه.) و *تجهيز الجيش ليكسر صنمی قریش*، نوشته مولوی حسن بن امان‌الله دهلوی عظیم آبادی^۴ (متوفای ۱۲۶۰ ه.) در پاسخ به این نوشتار جناب دهلوی، تولید کردند.

در برخی از این کتب، به نقد تمام ابواب کتاب *التحفة الاثنی عشریة فی الرد علی الإمامیة* پرداخته و در برخی دیگر تنها به پاسخگویی تعدادی از ابواب منتخب، اکتفا شده است. نگارش حدود ۶۳ کتاب در رد این اثر جناب دهلوی، ذکر شده است.^۵ *عقبات الأنوار فی إمامة الأئمة الأطهار*، نوشته فخرالمحققین سیدمهدی ابومظفر، مشهور به میرحامدحسین نقوی (متوفای ۱۳۰۶ ه.)، مشهورترین و مهم‌ترین کتاب شیعی در *نقد التحفة الاثنی عشریة* است. ابومظفر نقد و بررسی تفصیلی این کتاب را در باب هفتم کتاب خود که در آن به موضوع امامت پرداخته، مطرح کرده است.

عقبات الأنوار به جهت برخورداری از مؤلفه‌هایی چون گستردگی تحقیق و مراجعه به کتاب‌های مخالفین، در تاریخ شیعه و بلکه در تاریخ علوم اسلامی، اثری بی‌نظیر است. وجود تسهیلاتی چون رایانه، اینترنت و انواع نرم‌افزار در عصر حاضر نیز نتوانسته امکان جست‌وجوی دقیق‌تری نسبت به کندوکاو میرحامد حسین؟ره؟ در منابع مخالفین تشیع را فراهم کند. گویا هیچ منبعی از چشمان تیزبین او، پنهان نمانده است. به سبب همین برجستگی ویژه است که بنا به فرموده آقابزرگ

المحاضرة، جميل المذاكرة، فصیح المنطق، ملیح الکلام، ذا تواضع وبشاشة وتودد... وکان الناس یقصدونه لیسئفوا من علمه والأدباء لیاخذوا من أدبه ویعرضوا علیه أشعارهم، والمحاویج یأتونه لیشفع لهم عند أرباب الدنيا ویواسیهم بما یمکنه، و کرمه کلمة إجماع، والمرضى یلذون به لمداواتهم، وأهل الجذب والسلوک یأتونه لیقتبسوا من أشعة أنواره... (حسنی، الأعلام بمن فی تاریخ الهند من الأعلام، ص ۱۰۴-۱۰۵).

۱. اما مصنفاته فاشهرها: تفسیر القرآن المسمی بفتح العزیز... ومنها: التحفة اثنا عشریة فی الکلام علی مذهب الشیعة کتاب لم یسبق مثله... (همان: ص ۱۰۶).

۲. تهرانی، الذریعة الی تصانیف الشیعة، ج ۲۴، ص ۱۰۸.

۳. تهرانی، الذریعة الی تصانیف الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۸۸.

۴. رک: موقف الشیعة من هجمات الخصوم، السید عبد العزیز الطباطبائی (معاصر)، ص ۱۳.

۵. رک: مقدمه، تشیید المطاعن لکشف الضغائن (فارسی)، سید محمد قلی کنتوری لکهنوی متوفای ۱۲۶۰، تحقیق: برات علی سخی داد // میر احمد غزنوی // غلام نبی بامیانی.

تهرانی؟ره؟، **عقبات الأنوار** «برترین کتابی است که درباره امامت از صدر اسلام تا الآن نوشته شده است».^۱ بی‌مانندی این کتاب از صدر اسلام تا کنون، از کلام سیدمحسن آمین؟ره؟ نیز انعکاس پیدا کرده است:

«سیدحامد حسین هندی لکنوی، کتاب عقبات الأنوار را درباره اثبات امامت، به زبان فارسی و در بیش از ده جلد، نوشته است. کتابی همانند آن از صدر اسلام تا امروز نوشته نشده است».^۲

توصیف کتاب ارزشمند **عقبات الأنوار** بر اساس ویژگی‌های منحصر به فردش در شرایط کمترین امکانات، از توان قلم‌ها خارج است و تنها باید زبان به اعتراف گشود که نگارش این کتاب در پرتو اعجاز حضرت امیرالمؤمنین؟ع؟، صورت گرفته است. معروف‌ترین دست‌نوشته ضدشيعی در عصر حاضر، کتاب **اصول مذهب الشيعة الإمامية الإثني عشرية عرض و نقد**، نوشته دکتر ناصر بن عبدالله علی القفاری از اساتید دانشگاه محمد بن سعود ریاض است که در سال ۱۴۱۴ هـ به چاپ رسید. این کتاب در اصل، رساله دکترای جناب قفاری بود که بعدها شباهات دیگری توسط لجنه‌ای عربستانی به آن افزوده شد و در نهایت با بودجه نفتی این کشور و در سه جلد به چاپ رسید که به دستور پادشاه وقت این کشور به صورت گسترده، در بین مردم توزیع شد.

به جرئت می‌توان ادعا کرد که جناب قفاری تمام شباهات گذشتگان بر ضد شیعه را در این کتاب، جمع‌آوری و دسته‌بندی کرده و در حقیقت، عصاره تمام کتاب‌های ضدشيعی در طول چهارده قرن را به صورت منسجم، ارائه داده است. مقابله‌های علمی زیادی نسبت به توهم‌پراکنی‌های این کتاب، صورت گرفته که دستاوردهای آن در قالب کتاب با پایان‌نامه در مراکز علمی، به زیور طبع، آراسته شده است. هرچند تمام شباهات کتاب **اصول مذهب الشيعة الإمامية الإثني عشرية عرض و نقد به صورت جامع**، مورد نقد و بررسی قرار نگرفته؛ اما کتاب **نقد أصول مذهب الشيعة**، نوشته حضرت آیت‌الله قزوینی حفظه الله، مفصل‌ترین و متقن‌ترین مجموعه‌ای است که تا امروزه پاسخگوی شباهات مسموم نویسنده این کتاب بوده است.

در سال‌های اخیر با گرایش گسترده علما و دانشمندان اهل‌تسنن به مکتب راستین و برحق اهل‌بیت اطهار؟عهم؟ از یک سو و چاپ و انتشار دست‌نوشته‌های مستبصرینی که به دریای همیشه خروشان و جاری تشیع متصل شدند، همچون **ثم اهدیت**، نوشته دکتر تیجانی سماوی، **ورکبت السفینة**، نوشته مروان خلیفات، **نقد شیعی الحسین**، نوشته ادریس الحسینی و صدها کتاب دیگر که با ایجاد موج عظیم و خروشان در جامعه اسلامی، زمینه هدایت تعداد زیادی از مسلمانان به صراط مستقیم ولایت را

۱. هو أجل ما كتب في هذا الباب من صدر الإسلام إلى الآن. (میلانی، نفحات الأزهار، ج ۱، ص ۱۱۹).
 ۲. والسید حامد حسین الهندی اللکنوئی صاحب کتاب عقبات الأنوار في اثبات امامة الأئمة الاطهار بالفارسية يزيد عن عشرة مجلدات کبار لم یؤلف نظيره من صدر الإسلام إلى اليوم ويذكر في رجال الأسانید کلام الموثقين لهم والموثقين للموثقين مع تمام الاستيفاء بما لم يسمع بمثله (آمین، أعيان الشيعة، ج ۱، ص ۱۳۷).

فراهم ساخت، از دیگر سو سبب گردید تا دستگاه شبهه‌پراکنی و هابیت، استراتژی و رویکرد معاندانه و مبارزاتی خود بر ضد باورها و عقاید ژرف و ریشه‌دار تشیع را تغییر دهد. معرفی سنی‌شدگان دروغین و چاپ و گسترش کتب آنان، از جمله روش‌های جدیدی بود که این شجره خبیثه برای چالش‌آفرینی در برابر مسیر حرکت و رشد روزافزون تشیع در جهان، تعریف و اجرا کردند.

شاهد صادق این ترفند مزورانه، چاپ کتاب **الله ثم للتاریخ**، نوشته شخصی مجهول‌الهویه به نام «حسین الموسوی» است که مدعی بوده در حوزه علمیه، درس خوانده و به صورت شگفت‌انگیزی دریافته که فرقه‌هابیت، برحق و بهتر از مذهب شیعه است. مطالبی در این کتاب، مطرح شده که به وضوح اثبات می‌کند نه تنها چنین شخصیتی وجود خارجی نداشته؛ بلکه نویسنده آن از جامعه شیعه و وضعیت حوزه‌های علمیه کاملاً بی‌خبر بوده است.

از جمله این‌که مدعی شده در سفر خود به کشور هند، با سیددلداری علی هندی لکهنوی نقوی؟ره؟ ملاقات کرده و جناب دلداری، کتاب **الأصول** خود را به او هدیه کرده است. یا ادعا می‌کند در زمان وفات حضرت آیت‌الله خوئی؟ره؟ نیز حضور داشته است؛ درحالی‌که جناب سیددلداری علی در رجب سال ۱۲۳۵هـ و حضرت آیت‌الله خوئی؟ره؟ در سال ۱۴۱۳هـ رحلت کرده بودند. اگر حسین الموسوی در ملاقات با سیددلداری علی، بیست ساله بوده، در هنگام وفات حضرت آیت‌الله خوئی؟ره؟ طبیعتاً باید نزدیک به دو قرن، زیسته باشد.

دروغ‌پردازی‌ها و جعل تاریخ، در این کتاب مجعول و خودساخته، به وفور دیده می‌شود. شیخ علی آل‌محسن حفظه الله، افتخار شیعه و عالم بزرگ اهل حجاز با نگارش کتاب **الله والحقیقه**، پاسخ کوبنده‌ای به این جعلیات ذهن مشوش و تشویش‌آفرین و هابیت داده است. اقتضاحات نویسنده را در مقدمه، به تفصیل برشمرده و شبهات مطروحه در کتاب را با پاسخ‌های قاطع، خنثی کرده است. کتاب **الله والحقیقه** در سال ۱۴۲۵هـ جایزه ممتاز سال ولایت را دریافت کرده است.^۱

کتاب **آن‌گاه که صحابه را شناختم** نیز از مجموعه کتاب‌هایی است که با رویکرد مبارزاتی جدید و هابیت بر ضد شیعه، منتشر شده است. این کتاب نیز به قلم نویسنده‌ای بی‌نام و نشان و مجهول‌الهویه به نام «ابوخلیفه علی بن محمد القضیبی» نوشته شده و به صورت گسترده و رایگان، در ایام حج بین مسلمین جهان، توزیع می‌شود که این کتاب توسط این جانب در قالب کتاب «شبهه‌پژوهی» به تفصیل و با ارائه مستندات علمی از منابع خود اهل سقیفه پاسخ داده شده است.

حتمی و سنت تخلص‌ناپذیر الهی است که جوهر سیاه قلم‌هایی که در عداوت و مبارزه با جهان تشیع و شیعیان جانشین برحق رسول خدا؟ص؟ بر صفحات ماندگار

۱. جهت مطالعه بیشتر در تاریخچه کتاب‌نویسی بر ضد مذهب تشیع، به کتاب موقف الشيعة من هجمات الخصوم، نوشته سیدعبدالعزیز الطباطبائی؟ره؟، از علمای معاصر شیعه، مراجعه فرمایید.

تاریخ، سیاهه می‌اندازد، روشنای حقانیت این مذهب الهی را در مقیاس جهانی و در اذهان تمام بشریت، ثابت می‌کند که {وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ}. اگر کتبی چون *المغنی* به سیاه قلم قاضی عبدالجبار یا *تحفة اثنا عشریه* به داستان سیاه‌نگار دهلوی نگاشته نمی‌شد، امروزه انوار کتبی همچون *الشافی* یا *عقبات الأنوار* چنین در جهان، پرتو نمی‌افکند.

عصر انقلاب اسلامی و هجوم بی‌سابقه شبهات

با پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران و تشکیل دوباره حکومت شیعی، مخالفان و معارضان مذهب تشیع به‌ویژه وهابیت و سلفیت، در مُرداب واهمه و وحشت، گرفتار شدند. این منحرف‌اندیشان که از تأثیر و بازتاب شگفت‌انگیز بارقه‌های انقلاب اسلامی بر مزرع اندیشه جوانان؛ به‌ویژه جوانان مسلمان، آگاهی یافته بودند، صف‌آرایی و ایستادگی در برابر این اثرگذاری را با ساخت و هدایت سونامی شبهات به‌سوی جوامع اسلامی، آغاز کردند.

درآمدهای هنگفت ناشی از ذخایر نفت و گاز کشور عربستان از یک‌سو و حضور حاکمان وهابی و سلفی‌مذهب در رأس هرم قدرت عربستان سعودی که برای خاموش کردن تابش خورشید تشیع از هیچ ترفند و راهی دریغ نمی‌کنند، از دیگرسو تجهیز عده و عده این جماعت خرافه‌پرست را قوت بخشیده است. قطر، امارات، کویت و حتی پاکستان جهت نابودی شیعیان به خیال واهی و ناسرانجام خود، دست بیعت به داستان خون‌آلود و چرکین عربستان سعودی داده‌اند. تنها در طول یک سال و فقط در پاکستان، بیش از شصت عنوان کتاب ضد شیعی با تیراژ بیش از سی‌میلیون جلد، به چاپ رسیده است.^۱ این گزارش تأسف‌آور مربوط به کشوری است که تقریباً در حاشیه این مبارزات مذهبی قرار دارد؛ اما در حجاز و حرمین شریفین که آل‌سعود خود را مالک تام‌الاختیار آن تصور می‌کنند، وضعیت کاملاً متفاوت است. هر ساله میلیون‌ها نفر از امت مسلمان از جوامع مختلف برای انجام مناسک حج و عمره به این کشور سفر می‌کنند که فرصت بهینه و مناسبی را برای تبلیغ و ترویج افکار ضاله در هجوم به گنجینه باورهای شیعه، در اختیار وهابیت پلید و شیطان‌صفت قرار می‌دهد.

کتاب *اسئلة قادت شباب السنة الى الحق*، نوشته سلیمان بن صالح الخراشی یکی از همین کتاب‌های تبلیغی وهابیت و دست‌آورد بودجه نفتی عربستان سعودی است که به زبان‌های مختلف از جمله زبان فارسی، ترجمه شده است. اسحاق دبیری عَوَسی، مترجم سرشناس وهابی‌مسلك، این کتاب را به زبان فارسی ترجمه و با عنوان *سؤالاتی که باعث هدایت جوانان شیعه شد*، منتشر کرد.

۱. رك: السيدعبدالعزيز الطباطبائي، موقف الشيعة من هجمات الخصوم، ص ۲۳.

ویژگی‌های کتاب «سؤالاتی که باعث هدایت جوانان شیعه شد»

یکی از شیوه‌های نفوذ کلام و متأثر ساختن مخاطب، «طرح پیوسته سؤالات مکرر» است؛ به‌ویژه اگر سؤال، با مغالطه و تلبیس آمیخته گردد. این مسئله را باید در نظر داشت که طرح یک پرسش، نیازمند صرف زمان زیادی نیست و حجم مکتوب آن به‌طور معمول از یک پاراگراف هم بیشتر نمی‌شود؛ اما پاسخ دقیق، قاطع و قانع‌کننده به سؤال، گاهی مستلزم اختصاص زمان طولانی و نگارش چندین صفحه و حتی یک کتاب مستقل است.

یکی از کتب پرسش‌محور، کتاب *اسئله قادت شباب الشیعة إلى الحق* نوشته «سلیمان الخراشی» است که نویسنده آن با طرح حدود ۱۸۸ سؤال، جامعه جوانان شیعی را مخاطب خود قرار داده است. از آنجایی که مزرع اندیشه و قلب جوانان برای پذیرش و رشد بذر سالم یا هرز هرگونه افکار و عقاید، شرایط مطلوب و مساعدی را داراست، نقطه مرکزی توجهات و تبلیغات همه باورها و از جمله باورهای مسموم و هابیت، قرار می‌گیرند.

این اثر جناب سلیمان الخراشی علاوه بر این‌که در ایام حج و عمره به صورت رایگان در اختیار مسلمانان، با ملیت‌ها و زبان‌های مختلف قرار داده می‌شود، در فضای مجازی نیز به سرعت منتشر گردید و در بیشتر سایت‌های وهابی‌مذهب، با فرمت‌های مختلف در معرض بازدید کاربران، قرار داده شده است.

یکی از ترفندهای سلیمان الخراشی در این کتاب، تکرار ده باره یک سؤال است. و یا گاهی دو یا سه سؤال را در پیکره یک سؤال، گنجانده است. بحث ارتداد صحابه، از جمله همین موضوعاتی است که با تغییر عبارات و مستندات، بیشترین حجم کتاب را به خود اختصاص داده؛ درحالی‌که امکان تجمیع همه مباحث این موضوع و طرح آن در قالب یک سؤال، میسر بوده است.

در همان سال‌های اولیه نشر این کتاب در مجامع عمومی و فضای مجازی، علما و حتی جوانان شیعه در راستای پاسخگویی به شبهات آن، گام برداشتند؛ اما به جهت حجم سنگین و بسیار زیاد سؤالات کتاب، هر فردی با توجه به بضاعت و توانایی‌اش به تعدادی از شبهات مطروحه، پاسخ داده است. کتاب‌های متعددی نیز در پاسخ به سؤالات شبهه‌آمیز کتاب، چاپ شده؛ مثلاً *اسئله قادت شباب السنة إلى الحق* عنوان کتابی است که توسط یکی از جوانان شیعه به نام «حاج قدس»، نوشته شده که در آن، سؤالاتی را نیز از جوانان اهل‌تسنن، مطرح کرده است.

اما مهم‌ترین و متقن‌ترین کتابی که به نقد سؤالات *اسئله قادت شباب الشیعة إلى الحق* پرداخته، *میزان الحق*، نوشته علامه سیدجعفر مرتضی عاملی حفظه است که البته به صورت اجمالی پاسخگوی شبهات سلیمان الخراشی بوده که ممکن است به جهت همین اختصار در پاسخگویی، حق مطلب آن‌چنانی که باید، ادا نشده باشد.

به جهت ضرورت پاسخگویی جامع و تفصیلی به بذر سؤالاتی که جناب سلیمان الخراشی به واسطه نگارش کتاب *اسئله قادت شباب الشیعة إلى الحق* در بطن جوامع

اسلامی پاشیده و نیز عدم وجود یک منبع پاسخگوی جامع و تفصیلی، بر آن شدیم تا مجموعه‌ای را با عنوان **کلمه طنبیه**، در راستای شبه‌زدایی از متن شبه‌آفرین این کتاب، به زیور طبع، بیاراییم.

از آنجایی که بسیاری از ۱۸۸ سؤال جناب سلیمان الخراشی، تکراری، گاهی ساده و در مواردی کاملاً غیر علمی است، ۱۱۰ سؤال از مهم‌ترین پرسش‌های این وهابی‌مسلك را گزینش کرده و در چهار جلد کتاب، به آن پاسخ خواهیم داد.

محور قراردادن پاسخ‌های نقضی، استفاده از منابع اهل‌تسنن و وهابیت با تأکید بر اتفاق و اعتبار این منابع و مصادر تاریخی از دیدگاه خود آن‌ها، ویژگی دیگری است که در تدوین مجموعه **کلمه طنبیه**، مورد نظر بوده؛ هرچند از ارائه پاسخ‌های حلی نیز اغماض نشده است.

استناد به روایات معتبر و متقن اهل‌تسنن و تصحیح آن‌ها از کلام پژوهشگران و محققان سنی مذهب یا وهابی‌مسلك، نکته دیگری است که در رعایت آن، پایبند بوده‌ایم تا هرگونه ابهام‌آفرینی و نیز فراهم‌شدن فضای بهانه‌جویی برای اندیشه‌هایی که تنها استناد به احادیث صحیح را مورد پذیرش قرار می‌دهند، مانع شویم.

سلیمان الخراشی کیست؟

اطلاعاتی از شخصیت و ویژگی‌های شخصی و زندگانی «شیخ أبو مصعب سلیمان بن صالح الخراشی» در منابع مطالعاتی از جمله اینترنت و نیز مقدمه کتاب‌هایی که نگاشته، یافت نمی‌شود؛ اما کتاب‌های زیادی (منسوب) به قلم او در اینترنت، بارگذاری شده که به نام تعدادی از این کتب که برگرفته از سایت «ملقّتی اهل‌الحديث» است، اشاره می‌کنیم:

۱. ابن تیمیة لم یکن ناصباً
۲. اتهامات لا تثبت
۳. أحكام السیاحة ونصائح وتوجیهات للسائحين والسائحات
۴. أحكام المسابقات التجارية
۵. أحكام أهل الکتاب
۶. أحوال النساء فی الجنة
۷. أخطار (الجامعة الأمريكية) فی البلاد الإسلامية
۸. أسماء القائلین بوجوب ستر المرأة وجهها من غیر العلماء النجدیین
۹. أسئلة قادت شباب الشیعة إلى الحق
۱۰. إفحام النصاری مختصر مهذب من کتاب "الأجوبة الفاخرة" للقرافی
۱۱. أكذوبة..... تُردّد فی الصحافة السعودية!
۱۲. انتحار ملحد
۱۳. إهابة
۱۴. بدايات السفور فی العالم الإسلامی

١٥. تاريخ نجد
١٦. تجديد الخطاب الدينى: كلمة حق أريد بها باطل..
١٧. تدريس اللغة الإنجليزية فى المراحل الابتدائية
١٨. تهذيب إسلامى لقصص قليلة ودمنة مع دراسة حول مؤلفها
١٩. حركة تحرير المرأة
٢٠. حسان بن ثابت لم يكن جبائاً
٢١. حوار مع الدكتورة عزيزة المانع
٢٢. الحيوانات ما يجوز أكله وما لا يجوز
٢٣. رأس الحسين رضى الله عنه
٢٤. رحلة فى عالم الشيخ على الطنطاوى
٢٥. الرد الدامغ على الزاعم أن شيخ الإسلام ابن تيمية زائغ
٢٦. الرد على عبد الحميد طهماز فى دعوته إلى طلب الشفاعة والتوسل بالرسول صلى الله عليه وسلم بعد وفاته
٢٧. شعر الرأس أحكام وفوائد متنوعة عن شعر الرأس
٢٨. شفاء العليل شرح منار السبيل لابن ضويان
٢٩. العصرانية قنطرة العلمانية
٣٠. عقيدة الإمام الذهبى
٣١. العلاقة الحميمة بين الصحابة وآل البيت
٣٢. عن قضايا المرأة
٣٣. العولمة
٣٤. قصص لا تثبت
٣٥. القول الأسد فى الرد على الخصم اللد
٣٦. الكاثوليك.. الأرثوذكس.. المارون.. و البروتستانت
٣٧. كيف احتل الإنجليز مصر؟
٣٨. كيف تطورت العلاقة بين اليهود والنصارى من عداوة إلى صداقة...؟!
٣٩. كيف سقطت الدولة العثمانية
٤٠. مختصر أحكام أهل الذمة للإمام ابن القيم
٤١. مختصر تطهير الجنان واللسان عن الخوض والتفوه بطلب معاوية بن أبى سفيان
٤٢. مسائل الخلاف والاجتهاد
٤٣. المستدرك على معجم المناهى اللفظية للشيخ بكر أبو زيد
٤٤. المشابهة بين قاسم أمين فى كتابه تحرير المرأة و دعاة التحرير فى هذا العصر
٤٥. المشاهير والسجون
٤٦. معنى تفضيل جنس الرجال على جنس النساء
٤٧. المنتقى من أمثال العرب وقصصهم
٤٨. نظرات شرعية على أساطير شعبية

۴۹. نظرات شرعیة فی دیوان المتنبی
 ۵۰. نظرات شرعیة فی فکر منحرف
 ۵۱. نظرات فی کتاب "نظام السلم والحرب فی الإسلام" للدكتور مصطفى السباعی
 ۵۲. نقد.. کتاب "تحریر المرأة فی عصر الرسالة" لمؤلفه... عبد الحلیم أبو شقه
 ۵۳. نقض أصول العقلانيين
 ۵۴. هذه قصة الفتاة المغربية... (نزهة کویز)... مع الهلالي!
 ۵۵. هكذا بدأ الاختلاط
 ۵۶. هل تُصدق أن (الدكتورة نوال السعداوی) كانت...!
 ۵۷. وقفات مع من یرى جواز كشف الوجه
- آنچه از مرور عناوین این کتب، به ذهن مبادر می‌شود، تنوع موضوعی و حجم آنهاست که اطلاعات و احاطه گسترده جناب سلیمان الخراشی در حوزه‌های مختلف علوم اسلامی و نیز تلاش وافرش در عرصه نویسندگی را به اثبات می‌رساند.
- مجموعه «کلمه طنبیه» را در تندباد هجمه‌های جریان باطل، استکبار جهان و ایادی شیطان‌صفت و عروسکان خیمه‌شب بازی‌شان، با تمام این امید می‌نگاریم که در تاریخ مظلوم و مقتدر دفاع از حقانیت ولایت و وصایت الهی امیرالمؤمنین و ابنای مطهرشان؟ عهم؟ و نیز استواری و روشنی صراط اقوم پیروانشان، گامی ناپیدا و کوچک، برداریم.
- ان‌شاءالله با لبخند رضایت حضرت امیرالمؤمنین، علی بن ابی‌طالب؟ ع؟ و امضای مقبولیت حضرت مهدی موعود؟ عج؟ قرین گردد و ادعیه زاکیه اهل‌بیت؟ عهم؟، برکت و بدرقه این قلم بی‌بها و ناتوان باشد.
- از باب «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» شایسته است از تمام کسانی که در نگارش این مجموعه یاری‌ام کردند؛ به‌ویژه استاد دکتر رضا نژاد حفظه الله مدیر گروه کلام و مذاهب در پژوهشکده علوم اسلامی و نیز ریاست پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی؟ ع؛ و سایر دست‌انداکاران نهایت سپاسگزاری داشته باشم. اجرتان با امیرمؤمنان؟ ع؟.
- بعون الله و توفیقه...
- سید محمد یزدانی